

Режим компенсації за рахунок сум податку на додану вартість сільськогосподарським товаровиробникам

Ірина Луценко
**науковий співробітник Науково-дослідного центру судової експертизи з питань
інтелектуальної власності**

Верховна Рада України 22 грудня 2011 р. прийняла Закон N 4268 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки сільськогосподарських товаровиробників» (далі - Закон). Цей Закон розкриває механізм виплати компенсації сільськогосподарським товаровиробникам за продані ними молоко і м'ясо в живій вазі переробним підприємствам¹ за рахунок акумуляції податку на додану вартість (далі -ПДВ).

До набрання чинності цього Закону переробні підприємства сплачували ПДВ до спеціального фонду державного бюджету, звідки відповідні кошти у рамках бюджетної програми «Державна підтримка галузі тваринництва» спрямовувалися на виплату дотацій виробникам молока та м'яса. Взагалі, узагальнюючи законодавство України щодо підтримки розвитку сільськогосподарських товаровиробників, можна виокремити такі застосовування спеціальних режимів справляння ПДВ:

1. Режим виплати дотацій переробними підприємствами за здане молоко та м'ясо в живій вазі (1998-2010 роки).

2. Дотування через спеціальний фонд Державного бюджету за рахунок сум ПДВ переробних підприємств (2011 рік).

3. Режим компенсації за рахунок сум ПДВ переробних підприємств (за продані молоко і м'ясо в живій вазі) (2012-2014 роки).

Тобто з прийняттям Закону, відбулося часткове повернення до системи виплати дотацій (компенсацій) сільськогосподарським виробникам молока та м'яса. Часткове – тому що раніше вся сума ПДВ, а не лише її частина, як зараз, безпосередньо перераховувалася переробними підприємствами сільськогосподарським товаровиробникам молока та м'яса через спеціальні рахунки.

Отже, починаючи з 1 січня 2012 року до 1 січня 2015 року переробне підприємство суму податку на додану вартість, нараховану ним при здійсненні операцій з постачання власної виробленої продукції (молока, молочної сировини, молочних продуктів, м'яса, м'ясопродуктів, іншої продукції переробки тварин -- шкур, субпродуктів, м'ясо-кісткового борошна), виготовленої з поставлених молока або м'яса в живій вазі сільськогосподарськими товаровиробниками, визначеними розділом V Податкового Кодексу (далі - Кодекс), і фізичними особами, які самостійно вирощують, розводять, відгодовують продукцію тваринництва, визначену розділом V Кодексу, сплачує до спеціального фонду Державного бюджету України та на спеціальний рахунок, відкритий ним в органі державної казначейської служби, у відповідних розмірах, визначених підпунктом б пункту 1 підрозділу 2 розділу XX Кодексу.

Відповідно до підпункту 3 пункту 1 підрозділу 2 розділу XX Кодексу переробні підприємства за результатами здійснення операцій з постачання власно виробленої продукції (молока, молочної сировини, молочних продуктів, м'яса, м'ясопродуктів, іншої продукції переробки тварин (шкур, субпродуктів, м'ясо-кісткового борошна), виготовленої з поставлених молока або м'яса в живій вазі сільськогосподарськими товаровиробниками, ведуть окремий облік та складають податкову декларацію з податку на додану вартість і податкову декларацію з податку на додану вартість щодо діяльності з постачання продукції, де операції з постачання готової м'ясо-молочної продукції відображаються в податковій

---

¹Переробне підприємство - підприємство, яке закуповує молоко та молочну сировину, має виробничі потужності та умови для переробки молочної сировини, виробляє молочні продукти, що відповідають вимогам безпечності та якості. Закон України «Про молоко та молочні продукти» (ст.1) м.Київ, 24 червня 2004 року N 1870-IV

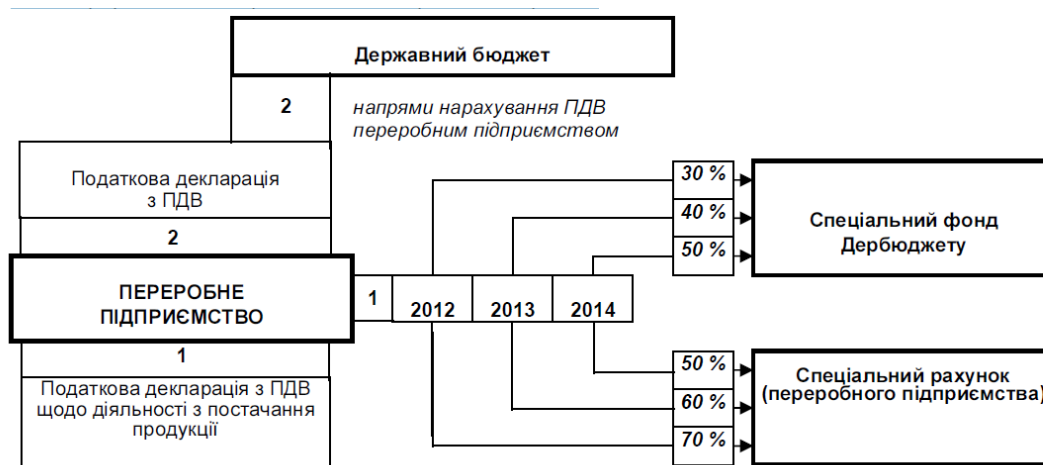
декларації з податку на додану вартість, інші операції - в податковій декларації з податку на додану вартість, за якою здійснюються розрахунки з бюджетом.

Переробне підприємство у строки, встановлені п. 203.1 ст. 203 ПКУ, подає до органу державної податкової служби податкову декларацію з ПДВ і податкову декларацію з ПДВ щодо діяльності з постачання продукції за місцем реєстрації переробного підприємства. Перерахування суми податку на додану вартість, визначеної в декларації з податку на додану вартість щодо діяльності з постачання продукції, підлягає перерахуванню у відповідних розмірах:

- до спеціального фонду Державного бюджету України у строки, встановлені пунктом 203.2 статті 203 Кодексу, тобто протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку для подання податкової декларації;
- на спеціальний рахунок, відкритий ним в органі державної казначейської служби, для виплати компенсації сільськогосподарським товаровиробникам за продані ними молоко і м'ясо в живій вазі, перераховується переробним підприємством до 15-го числа місяця, наступного за звітним (податковим) періодом. При цьому таке перерахування сум податку на додану вартість до зазначеного терміну на спеціальний рахунок в органі державної казначейської служби може здійснюватись переробним підприємством декількома платежами (авансами), починаючи з 1-го числа місяця, наступного за звітним.

Отже, особливості нарахування ПДВ переробними підприємствами проводиться по трьох напрямках (Див. рисунок 1)²:

- до Держбюджету (з операцій постачання товарів/послуг, відмінних від постачання продукції, виробленої з молока і м'яса в живій вазі, поставлених сільськогосподарськими товаровиробниками);
- до спеціального фонду Держбюджету (30% – у 2012 р., 40% – у 2013 р., 50% – у 2014 р. з за операціями з постачання продукції, виробленої з молока і м'яса в живій вазі, поставлених сільськогосподарськими товаровиробниками);
- на спеціальний рахунок для виплати компенсації сільськогосподарським товаровиробникам за продані ними молоко і м'ясо в живій вазі (70% – у 2012 р., 60% – у 2013 р., 50% – у 2014 р. за операціями з постачання продукції, виробленої з молока і м'яса в живій вазі, поставлених сільськогосподарськими товаровиробниками).

1 – за операціями з постачання продукції, виробленої з молока і м'яса в ж. в. поставлених сільгосптоваровиробниками;
 2 – по операціях постачання товарів/послуг, відмінних від постачання продукції, виробленої із молока і м'яса в ж. в. поставлених сільгосптоваровиробниками.

При цьому переробне підприємство суму ПДВ, перераховану на спеціальний рахунок, повинно використовувати винятково для виплати сільськогосподарським товаровиробникам компенсації за продані ними молоко і м'ясо в живій вазі.

² Прокопчук О.Т., Микитюк О.В. «Підтримка сільськогосподарських товаровиробників: ключові аспекти змін у механізмі справляння ПДВ в агропромисловому виробництві»//СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ 4'2012 Всеукраїнський науково-виробничий журнал

Відповідно до Листа Державної податкової служби України від 02.02.2012 р. №3213/7/15-3117 «Щодо забезпечення виконання норм Закону України № 4268-VI», для підтвердження перерахування сум податку на додану вартість на спеціальний рахунок переробне підприємство разом з податковою декларацією з податку на додану вартість щодо діяльності з постачання продукції надає реєстр платіжних доручень про фактично зараховані на такий спеціальний рахунок кошти за звітний (податковий) період і виписку територіального органу Державного казначейства з такого рахунка.

Сума компенсації розподіляється між сільськогосподарськими товаровиробниками за поставлене ними молоко або м'ясо в живій вазі переробним підприємством щомісяця згідно з Розрахунком розподілу суми компенсації з урахуванням наступного:

- Компенсація для кожного сільськогосподарського товаровиробника визначається з урахуванням коефіцієнта, розрахованого як співвідношення суми компенсації, визначеної в податковій декларації з податку на додану вартість щодо діяльності з постачання продукції, до вартості закуплених молока або м'яса в живій вазі без врахування податку на додану вартість;

- Визначений коефіцієнт застосовується до всіх сільськогосподарських товаровиробників на гривню вартості поставленого молока або м'яса в живій вазі без врахування податку на додану вартість.

Виплата компенсацій сільськогосподарським товаровиробникам (юридичним особам – за платіжними дорученнями, фізичним особам – безпосередньо з каси переробного підприємства або згідно з договорами доручення) здійснюється до 20 числа місяця, наступного за звітним періодом. Підтвердженням виплати компенсацій мають бути Відомості про виплачені суми компенсації сільськогосподарським товаровиробникам.

Суми податку на додану вартість, не перераховані на спеціальний рахунок або перераховані з порушенням встановленого терміну, а також суми компенсації, не виплачені сільськогосподарським товаровиробникам або виплачені з порушенням встановленого терміну, вважаються такими, що використані не за призначенням і підлягають стягненню до державного бюджету.

Суми компенсації не включаються сільськогосподарськими товаровиробниками - платниками податку на додану вартість до бази оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання молока і м'яса в живій вазі.

Слід зауважити, що на відміну від попереднього порядку оподаткування діяльності переробних підприємств чинний нині порядок передбачає право переробних підприємств на отримання бюджетного відшкодування по операціях з вивезення за межі митної території України продукції у митному режимі експорту. Такі операції відображаються у податковій декларації з податку на додану вартість, за якою здійснюються розрахунки з бюджетом, та не є джерелом виплати компенсацій сільськогосподарським товаровиробникам. Сума податку на додану вартість, сплачена (нарахована) постачальникам товарів/послуг, визначених відповідно до пункту 1 підрозділу 2 розділу XX Кодексу, вартість яких включена до вартості експортованої продукції та відображена у складі податкового кредиту декларації з податку на додану вартість (переробного підприємства), переноситься до податкової декларації з податку на додану вартість, за якою здійснюються розрахунки з бюджетом в звітному періоді, в якому здійснено такі експортні операції. Відшкодування податку на додану вартість по експортних операціях такої продукції здійснюється у загальному порядку.

Також, Законом передбачено, що новий порядок оподаткування діяльності переробних підприємств не поширюється на осіб, незареєстрованих як платники ПДВ, а також на операції з постачання продукції, виготовленої переробними підприємствами з:

- імпортованої сировини;
- сировини, поставленої не в живій вазі;
- сировини, що не є сировиною власного виробництва сільськогосподарських товаровиробників, визначених розділом V Податкового кодексу, і фізичних осіб.

Відповідно до Листа Державної податкової служби України від 02.03.2012 р. N 3797/6/15-3315 «Щодо виплати переробними підприємствами компенсацій сільгосптоваровиробникам» повідомлено, що суми ПДВ, отримані переробним

підприємством у результаті здійснення операцій з реалізації продукції, яка не є молоком, молочною сировиною та молочними продуктами в розумінні Закону України «Про молоко та молочні продукти»³(далі – Закон №1870), не можуть бути джерелом для виплати компенсацій сільськогосподарським товаровиробникам. Також слід відмітити, виплата компенсацій переробними підприємствами не проводиться виробникам молока — юридичним особам, які не відповідають вимогам, визначеним для сільськогосподарського підприємства п. 209.6 ст. 209 Податкового кодексу, та сільськогосподарським товаровиробникам і фізичним особам, які постачають переробним підприємствам молоко не власного виробництва. Водночас така компенсація виплачується сільськогосподарському товаровиробнику, що поставляє молоко власного виробництва, відповідає вимогам, визначеним для сільськогосподарського товаровиробника зазначеним пунктом Кодексу, і при цьому не обрав спеціального режиму оподаткування. При цьому, підприємства, які здійснюють виробництво молока, молочної сировини і молочних продуктів, підлягають атестації на відповідність обов'язковим вимогам нормативно-правових актів (ст.11 Закону № 1870). Без зазначеної атестації виплата компенсацій сільськогосподарським товаровиробникам, забороняються.

Отже, до 1 січня 2015 р. сума ПДВ повинна сплачуватися до бюджету переробними підприємствами всіх форм власності за реалізовані ними молоко та молочну продукцію, м'ясо та м'ясопродукти, іншу продукцію переробки тварин, закуплених у живій вазі (шкури, субпродукти, м'ясо-кісткове борошно) у повному обсязі та спрямовуватися винятково для виплати компенсації сільськогосподарським товаровиробникам за продані ними переробним підприємствам молоко та м'ясо в живій вазі.

Матеріал опубліковано в журналі Агробізнес сьогодні. – 2013. - № 1-2. – С. 50-51.

---

³Терміни «молоко», «молочна сировина» та «молочні продукти» визначено ст. 1 Закону № 1870. Така продукція повинна містити виключно складові молока (молочний жир, молочний білок, лактозу) та може містити харчові добавки, необхідні для виробництва, за умови, що ці добавки ні частково, ні повністю не замінюють складових молока (молочний жир, молочний білок, лактозу).